“İnovasyon” tekniklerinde bir “Yenileşim”

Koşul Farklılaştırma Yoluyla Yenileşim

Rev 1 – 21.11.2016

M.TINAZ TİTİZ
www.tinaztitiz.com

M.Tınaz Titiz - Sistem Mühendisliği Uygulama Hizmetleri (SMUH®)

İnönü Cad., SÜMKO Sitesi
M3A Blok, Kat 9-39
34736 Kadıköy-İstanbul

Tel & Faks: (0216) 380-2471
http://www.tinaztitiz.com
tinaz@tinaztitiz.com

İÇİNDEKİLER

1. Giriş ve özet 2
2. Tekniğin tanımı ve kullanım alanları 4
3. Kavramsal temel 7
4. Korunması talep edilen iddia ve algoritma 12
4.1. İddia 12
4.2. Algoritma 12

1. Giriş ve özet

"İnovasyon" ya da Türkçe sözcükle "yenileşim[1]", çağın en çok üzerinde durulan konusudur denilse yeridir. Tüm ülkeler, şirketler ve bireyler, rakiplerinin önüne geçmek için, ürettikleri mal ve hizmetlerin içine yerleştirdikleri "değer"leri bu yolla artırmaya çalışıyorlar.

Bunu iyi yapabilenler ayakta kalıyor; daha az iyiler ise geriye düşüyor; hiç yapamayanlar ise varlıklarını sürdürme sorunları yaşıyorlar. Çözüm daha çok değer üretmekten geçiyor, o da inovasyondan.

Yenileşim, "*hangi alanda olursa olsun daha yüksek pazar değeri ortaya koymak amacına yönelik bir süreç*" olarak tanımlanıyor.

Pekiyi o zaman inovasyon yoluyla ürettiğimiz değerleri artıralım.

İnovasyon konusunda yazılmış neredeyse binlerce kitap var; hemen hepsindeki ortak nokta ise "yaratıcılık". *Kalıpların dışına çıkmak, başkalarının düşünmediklerini düşünebilmek, göremediklerini görmek* vb.

Ancak bu o kadar kolay değil; çünkü yaratıcılık bilindiği kadarıyla doğuştan geliyor. Bazı insanlarda var bazılarında yok. Yani genellikle inanılan bu.

İşte sorun da burada; Yani doğuştan geldiğine inanılan bir yeteneğin sonradan kazanılması isteği bir çelişki değil mi?

Evet ve Hayır!

Evet çelişki; bazı kişiler –nasıl yapabildiklerini belki kendileri de bilmeden- her şeye farklı gözlüklerle bakma becerisine sahipler. Belki genetik mirasları, belki küçüklükten beri çevrelerinden aldıkları kültür ya da başka bir şeyler nedeniyle onlar yaratıcılar; bu tür şanslara sahip olamayanlar ise yaratıcı değiller.

Hayır çelişki değil; "yaratıcılık" denilen bu yeteneğin büyük ölçüde öğrenilebilir bir beceri olduğu kanıtlanmıştır. Rus asıllı A.B.D. vatandaşı Prof.Lev Landa, bu yoldaki çalışmaları sonunda kendi adıyla bilinen Landamatics adlı bir yöntemle sıradan insanların sıradışı beceriler kazanabileceğini göstermiştir.

Bu dokümana konu olan "*Koşul Sorgulamalı Yenileşim*" yöntemiyle, ortalama zeka ve kültüre sahip herkesin çevresinin inovasyon imkanlarıyla dolu olduğunu görülebilir.

Söz konusu teknik hakkında bir örnek vermek gerekirse:

Örneğin Amerika kıtasının keşfi ile mesela düdüklü tencere arasında ilk bakışta bir ilgi yok gibi görünse de, aslında her ikisinin de şu yargılar sonunda ortaya çıktığı görülebilir:

[1] "İnovasyon" ve Türkçe eşanlamlısı "yenileşim" terimleri yer yer birbiri yerine kullanılmıştır.

- Yargı 1- Dünya düzdür, bir gemiyle okyanusta dümdüz ilerlenirse boşluğa düşülür.
- Yargı 2- Bir yemeğin pişme süresini suyun sıcaklığı, onu da suyun kaynama derecesi olan 100°C belirler.

Şu biliniyor ki hiçbir yargı koşulsuz değildir; daima en az bir koşulu vardır. O halde bu iki yargının da koşulları olmalıdır. Nedir onlar?

- Yargı 1'in koşulu, "*Dünyanın düz olduğu"*dur*. Eğer düz değil ise (eğri bir cisim), hep aynı yöne gidilirse başlangıç noktasına dönülür*". İşte, Amerika'nın keşfinin püf noktası, o zamana kadar kabul edilen "*eğer Dünya düz ise*" varsayımı yerine "*eğer Dünya düz değilse*" şeklindeki düşünme biçimidir.
- Yargı 2'nin koşulu ise: "*eğer basınç deniz yüzeyindeki kadar ise*"dir. Buna göre düdüklü tencere icadının püf noktası da, "*eğer deniz yüzeyindeki kadar basınç değilse*"dir.

Yani bir keşif ile bir icadın ortak noktaları aynıdır ve bu püf noktaları "*yargıların koşul(lar)ının farklılaştırılması*" yoluyla bulunmuştur.

Bu akıl yürütme daha genişletilirse şu denilebilir: Tüm yargıların en az bir koşulu vardır ve o koşul(lar)un belirlediği alana "eğer ise" alanı denilebilir.

O koşulların tanımladığı alanın dışında ise neredeyse sonsuza yakın farklı yargılar, onların da ilkinden farklı koşulları vardır; söz konusu farklılaştırılmış koşulların sorgulanması yoluyla ortaya çıkacak o alana da "*eğer değilse*" alanı diyebiliriz. İşte sayısız inovasyon olanaklarının kaynağı bu ikinci alandır.

2. Tekniğin tanımı ve kullanım alanları

Söz konusu tekniğin özü, aşağıdaki şekilde gösterilen yargı pastası ile şematize edilebilir:

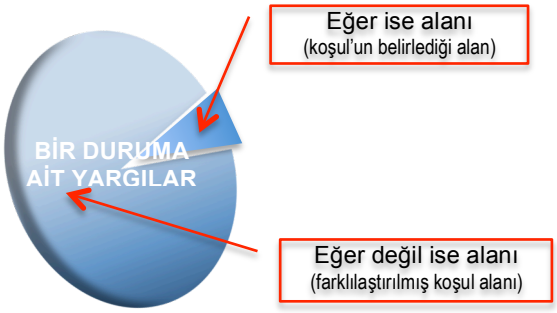

Temsili şekilden görüldüğü gibi (eğer ise) adı verilen *koşul alanı*, (eğer değil ise) *farklılaştırılmış koşul alanına* göre çok küçüktür.

(Koşul Farklılaştırma) tekniğinin özüne, giriş bölümünde değinilmiş ise de daha açık anlaşılması için, bir örnek üzerinde açıklamak daha doğru olacaktır.

Aşağıda "*yüksek binalardan tehlike halinde kaçış*" konusunda, farklılaştırılmış koşullara[2] sahip bir yargı örneği (sarı boyalı) verilmektedir:

İhtiyaç	Eğer …..ise / değilse		Çözüm	Örnek resim
Tehlike (*yangın, deprem, terör* vb) halinde yüksek bir binadan kaçış için	eğer bina alçak ise		1. Yangın merdiveni 2. İtfaiye merdiveni 3. Atlama	
	eğer bina alçak değil ise ve	eğer kişilerin fizikleri yetersiz değil ise veya	1. Kaçış makarası	http://bit.ly/1UPYVr9
			2. İp ve karabin	https://goo.gl/A5EiRd
		eğer kişilerin fizikleri yeterli değil ise	Ingström kurtarma tüneli	https://goo.gl/LkugQB

Tablodan görünenler şöyle yorumlanabilir:

- Şehirlerde alçak olarak nitelenebilecek yükseklikte olanlar için ölçüt inşaatlarla birlikte yapılan standart yangın merdivenleri –ki çoğu binada yoktur- ya da yöre itfaiye teşkilatlarının ellerinde bulunan 10-15 metreye kadar (yaklaşık 5 kat) uzanabilen merdivenlerdir.
- Buna göre alçak bina kategorisine giren bina sayısı son derece azdır ve şekildeki küçük pasta dilimince temsil edilmekte olup, mevcut kaçış imkanlarıyla korunabilenler bu küçük dilimi oluşturmaktadır.

[2] Metnin buradan sonraki bölümünde Farklılaştırılmış Koşul Alanı kısaca FKA olarak anılacaktır.

- Geri kalan ve giderek de yükselen ve çoğalan binalar korumasız durumdadır ve tabloda sarı boyalı olarak görülen (*eğer* *bina alçak* ***değilse***) bölümüdür.
- Bu alandaki ihtiyaçların her biri geniş bir inovasyon alanı olarak görülüyor. Tabloda bu ihtiyaçlardan sadece 3 tanesi ele alınmış ise de çok sayıda farklı ihtiyaç alanı daha tanımlanabilirdi.
- Aşağıda bir ihtiyaç alanı daha verilmiş olup, *koşul farklılaştırma* yoluyla yapılabilecek yenileşimler somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

İhtiyaç	Eğer ise / değilse		Sonuç ya da inovasyon yoluyla çözüm
Uzun süreler boyunca bilgisayar kullanabilmek için	1. Nefes alıp verme "*yaşam sürdürme*" düzeyine iniyor ve bu unutuluyor	ise	Bu şekilde bilgisayar kullanımı sedanter (durağan) yaşam, o da şişmanlıkla sonuçlanır..
		değil ise	a. Nefes alma sırasında şişip daralan göğüs kafesinin hareketlerinden etkilenen bir sensor yoluyla, örneğin 5 defadan daha fazla sayıda küçük nefes alındığında rahatsız edici bir sesle uyarı veren bir mekanik düzenek geliştirilebilir, b. Her bilgisayarda, uygun önlemler alınmadığı takdirde sedanter yaşama neden olabilecek bir alet olduğunu ve neler yapılması gerektiğini görsel biçimde açıklayan tüm işletim sistemlerinde çalışabilen bir uygulama geliştirilebilir,
	2. Kan dolaşımı minimal (yaşam sürdürme) düzeyine iniyor ve bu unutuluyor	ise	Bir süre sonra kan dolaşım sistemi ile ilgili sağlık sorunları oluşabilir.
		değil ise	Kan dolaşımına (dolayısıyla kan basıncına) duyarlı bir sensor aracılığıyla (1a) dekine benzer bir önlem geliştirilebilir,
	3. Kaslar hareketsiz kalıyor	ise	Kas erimesi vbg sorunlar oluşabilir.
		değil ise	Bilgisayar kullanırken giyilen ve çeşitli kas gruplarında harekete duyarlı sensorlar bulunan özel –rahat ve kolay giyilip çıkarılabilir- bir elbise yoluyla, hareketsiz kalındığında sinyaller üreten bir düzenek geliştirilebilir,
	4. Sadece zihinsel aktivite olduğu için zaten sınırlı olarak alınan oksijenin çoğu beyne gidiyor ve geri kalan beden hücreleri oksijensiz kalıyor ve bu durumu bozabilecek bir uyarı gelmiyor	ise	Oksijensiz kalan hücrelerde bozulmalar olabilir ve yanma için gerekli okjijen alınamadığı için yağlar yakılamayıp türev sorunlar doğabilir
		değil ise	Şu önlemlerden birisi kullanılarak: a. Maksimum Oksijen Tüketimi[3] testi yaptırarak, oksijen alımındaki yetersizliğin düzeyi ölçülür ve ona uygun önlem(ler) alınarak, b. Bilgisayar kullanılan ortama belli aralıklarla bir oksijen tüpünden oksiyen takviyesi yapılarak, c. Kişi belirli aralıklarla bir maskeden oksijence zengin hava soluyabilir.

Bu örneklerde de inovatif çözümlerin daima FKA'dan geldiğine dikkat edilmelidir. Koşul Farklılaştırma Yoluyla Yenileşim yöntemi, teknik alanda olduğu kadar *sosyal yenileşim* alanlarında da kullanılabilir. Aşağıda bununla ilgili bir örnek verilmiştir.

[3] Maksimal oksijen tüketimi (VO^2max), dokuların bir dakikada tüketebildiği en yüksek oksijen (O^2) miktarıdır. Yani çok kaba açıklama ile dışarıdan alınan ve çalışan kaslar tarafından kullanılabilen en yüksek oksijen miktarıdır. Kalbin, damarların, kanın, akciğerlerin ve aktif çalışan iskelet kaslarının işlevsel kapasitesi olarak ifade edilebilir.

İhtiyaç ve giderilme yolu	ise / değilse	Kullanılabilecek araç	Ayrıntılı bilgi
Kendi ayakları üzerinde durabilmek için benimsenen araç, diplomaya güvenip iş bulmak	ise	"*Sınav başarıcılığı*" amaç edinilir. Sınavlarda sorulabilecek tüm sorular ezberlenir. Çoğu kimse aynı yöntemi uyguladığı için bu yöntem bir mukayeseli üstünlük sağlamaz.	
	değil ise	Yaşamın odağına sınavlar değil, *öğrenme* ve öğrenme yoluyla *değer yaratma* kavramları koyulur. Gerek okul, gerek aile çevresi, gerekse içinde bulunulan tüm çevreler birer "*öğrenme fırsatı*" olarak değerlendirilir. Yargılarımızın (eğer …değil ise) bölümünde neredeyse sonsuz sayıda amaç vardır. Kişi, bunlardan herhangi bir veya birkaçını seçerek ayakları üzerinde durabilir.	http://bit.ly/1UN8315

3. Kavramsal temel

Yargı koşulunu farklılaştırma yoluyla yenileşim üretme fikrinin temelinde, "*yargı kalıplarının sorgulanması*" kavramı yer alıyor[4]. Gündelik yaşamın alışkanlıkları, özellikle de zamanın göreceli olan akış hızındaki artış, kısa yazmayı, kısa konuşmayı ve hemen her şeyi "kısaltmayı" dayatıyor; teknolojik gelişim de bu dayatmayı destekliyor.

Bu eğilimin doğruluğu ya da yanlışlığının tartışılması ayrı bir konudur ve yeri de burası değildir. Ama bu "kısaltma" trendinin yol açtığı bir sonuç da göz ardı edilmemelidir. Bu sonuç, *yargıların ön koşullarının ihmal edilmesi* olgusudur.

Suyun daima 100°C'de kaynadığı, bir üçgenin iç açılarının toplamının daima 180 ^{o} olduğu, iki nokta arasındaki en kısa yolun daima o iki noktayı birleştiren doğru parçası olduğu vbg binlerce yargı gerçekte de gündelik yaşamlarımızı kolaylaştırırken bir "sessiz varsayım"a dayanırlar. O da, her yargıdaki "daima" vurgusunun aslında "*gündelik ihtiyaçların çerçevesi açısından daima'ya yakın bir sıklıkta*" olduğu varsayımıdır.

Aslında;

- Suyun ancak normal basınç ve sıcaklık koşulları altında 100°C'de kaynadığı,
- Bir üçgen ancak tam bir düzlem üzerine çizilirse iç açılarının toplamının 180 ^{o} olduğu; düzlemin ise gerçek fizik Dünyada karşılığının olmayıp ancak tahayyül (imajinasyon) yoluyla tasavvur edilebileceği,
- İki nokta arasındaki uzaklığın ise ancak, noktalar durağan bir koordinat sistemi içindeler ise bu noktaları birleştiren doğru parçası olacağı; aksi halde örneğin kendi ekseni etrafında hareket eden Dünya üzerindeki iki nokta arasındaki mesafenin bir eğri olabileceği

gerçeklerinin hemen herkes bilincindedir; ama gündelik sıradan ihtiyaçlarımız için bunlar dikkate alınmadığında genellikle sorun çıkmıyor.

İşte bu dikkate alınmayan koşulların dışında kalan alanlar, çeşitli sorunların çözümlerinde yararlanabilecek ipuçlarını içlerinde barındırır ki bunlar birer "yenileşim" fikri olarak kullanılabilir.

Aşağıda, yaklaşık 20 kişi arasında yapılan bir katılımlı çalışmada istenilen "*lütfen yaygınlıkla kullanılan bir yargı bulunuz ve o yargının ön koşul(lar)ını bulunuz*" isteğine verilen kimi cevaplar yer alıyor:

[4] Bkz. https://goo.gl/oZQEHN, https://goo.gl/RNBnam web adreslerindeki yazılar.

No	(……dir) ile biten yargı örnekleri	Yargı'nın başına (eğer ….. ise) koşulu eklenirse
1	Siyaset, halkın sorunlarını çözmek için yapılmalı(dır).	(Eğer) halk, sorunlarını örgütlenerek çözebilecek yetenekte görülmüyor ya da o kabiliyete sahip olması için çalışılmayıp onun adına sorun çözmek yeğleniyor (ise), siyaset, halkın sorunları çözmek için yapılmalı(dır).
2	Koalisyonlardan kaçınılmalı(dır).	(Eğer) demokrasi, halkın halk tarafından yönetilmesi olarak anlaşılmıyor; bunun yerine bir kişi veya grubun tercihlerine göre yönetilmesi isteniyor (ise), koalisyonlardan kaçınılmalı(dır).
3	Eğitim, dindar insan yetiştirmek için yapılmalı(dır).	(Eğer) din, herkesin iç dünyasındaki evren tasavvuruna ait merakları yok ederek inançları tekleştirmek, böylece onları kolay yönetilebilir kılmak amacıyla kullanılacak (ise), eğitim dindar insan yetiştirmek için yapılmalı(dır).
4	Eğitim, laik insan yetiştirmek için yapılmalı(dır).	(Eğer) laiklik, ancak bireysel olarak anlam taşıyan inanç'ın, ortak yaşam alanlarının düzenlenmesinde bir ölçü alınmaması, ortak yaşam alanları için tek ölçünün rasyonel akıl olması demek (ise), eğitim, laik insan yetiştirmek için değil, laik ilkelere göre yapılmalı(dır).
5	Eğitim, ayakları üzerinde durabilen insan yetiştirmek için yapılmalı(dır).	(Eğer) kişiler en temel ahlak ilkesi olan "zarar verme" ilkesini tüm yaşam kesitlerinde içselleştirecek şekilde aile, toplum ve okul üçgenince yönlendirilebiliyor (ise), eğitim, ayakları üzerinde durabilen insan yetiştirmek için yapılmalı(dır).
6	Hukuk, herkese lazım(dır).	(Eğer) hukuk (Arapça haklar), tüm varlıklar arasındaki ilişkileri düzenleme sistematiği (ise) ve "herkes" içine hayvan, bitki, taş-toprak, hava, su vd de dahil (ise), hukuk, herkese lazım(dır).
7	Hukuk evreni yaşanmaz hale getirmenin reçetesi(dir).	(Eğer) hukuk, insan, hayvan, bitki, taş-toprak, hava, su vd tüm varlıklar arasındaki ilişkileri düzenleme sistematiği olarak değil de yalnız insanlar için (ise), hukuk evreni yaşanmaz hale getirmenin reçetesi(dir).
9	Bilimsel olabilmek için, doğruluğu mutlaka her şart altında geçerli olan genellemeler yapılabilmeli(dir).	(Eğer) Bilimsel olabilmek sadece bu kurala tabii olsaydı "Güneş sabahları doğar" diyenlere nobel ödülü vermek gerekirdi. Bilmin ve doğrunun ne olduğu üzerinde tam mutabık kalınır (ise) doğruluğu mutlaka her şart altında geçerli olan genellemeler yapılabilmeli(dir).
10	Hukuk evreni yaşanmaz hale getirmenin reçetesi(dir).	(Eğer) hukuk, insan, hayvan, bitki, taş-toprak, hava, su vd tüm varlıklar arasındaki ilişkileri düzenleme sistematiği olarak değil de yalnız insanlar için (ise), hukuk evreni yaşanmaz hale getirmenin reçetesi(dir).
11	EVRİM, "küçük devrim"lerin birikimi ile oluşan BİR SÜREÇ(dir).	(Eğer) EVRİM için gereken süreç, çağımızda bir önceki çağda alıştığımızın çok çok altına inmiş (ise) ki öyledir; artık problemlerimizi alıştığımız EVRİM metodları ile çözemeyiz! Bundan böyle Evrim'i oluşturan "küçük devrim"lerin her birini "BÜYÜK DEVRİM" haline getirmek mecburiyetimiz var(dır).
12	Toplum çıkarları bireysel çıkarlara feda edilmemeli(dir).	(Eğer) toplumun siyasi ve ahlaki alt yapısı bozularak yozlaşması ve böylelikle sonuçta bireysel çıkarların daha büyük zararlara uğraması istenmiyor (ise), toplum çıkarları bireysel çıkarlara feda edilmemeli(dir).

No	(……dir) ile biten yargı örnekleri	Yargı'nın başına (eğer ….. ise) koşulu eklenirse
13	Çocuklara daima sevgi gösterilmeli(dir).	(Eğer) çocukların kendilerinin değerli birer varlık olduklarına inanmaları ve bu sayede özgüven sahibi olarak yetişmeleri isteniyor (ise), çocuklara daima sevgi gösterilmeli(dir).
14	Basın özgür olmalı(dır).	(Eğer) İnsan Haklarına saygılı bir devlet olma şartlarından birisi olan "Ifade ve İletişim Özgürlüğü"nün güvence altına alınması isteniyor (ise), basın özgür olmalı(dır)
15	Devlet laik olmalı(dır).	Eğer) bir ülkede ayni inançları paylaşmayan kişilerin, inançlarını birebir ayni şekilde yaşamayan kişilerin bir arada yaşamaları isteniyor (ise), devlet laik olmalı(dır).
16	Çoçuklarınız için laik eğitim kurumları seçilmeli(dir)	Eğer) çocuklarınızın bağımsız düşünebilen, araştırmacı ve yaratıcı olacak şekilde yetiştirilmesini istiyor (ise)niz, onlar için laik eğitim kurumları seçilmeli(dir).
17	İlköğretim eğitimi kesintisiz 8 yıl süreli ve laik esaslı olmalı(dır)	(Eğer) hedef özgür düşünceli, özgür vicdanlı, özgür davranışlı kuşaklar yetiştirmek (ise), İlköğretim eğitimi kesintisiz en az 8 yıl süreli ve laik esaslı olmalı(dır).
18	Orta Doğu ülkelerine demokrasi getirilmeli(dir).	(Eğer): 1. O.Doğu halkları kendi kendilerini yönetme konsunda istekli ve 2. Birey olma bilincine sahip ve 3. Mevcut otoriter yönetimlerinden demokrasiye geçiş süreçlerinin sorunlarını çözebilme kabiliyetine sahip ve 4. Uzlaşma kabiliyetine sahip ve 5. Demokrasinin, birilerince getirilmesi yerine, kendilerince oluşturulması gerektiğinin bilincinde ve 6. Halkların kompozisyonları ırk / mezhep / vb temelinde ayrışma eğiliminde değil (ise)ler, Orta Doğu ülkelerine demokrasi getirilmeli(dir).
19	Demokrasi kültürlü insanların rejimidir.	(Eğer) toplumlar birbirinden farklı değerlere, kültürlere sahip, hak ve eşitlik tanımları birbirine benzemeyen insanlardan oluşuyor (ise), demokrasi kültürlü insanların rejimi(dir).
20	Yaşam bireysel bir haktır.	(Eğer) toplumlar bireylerde toplum için yaşama tercihini, toplumun refahı ile kendi kişisel refahını bir ve aynı olarak tanımlama duygusunu, inancını yaratmaz ise, yaşam bireysel bir haktır.
21	Mülkiyet kutsal bir haktır.	(Eğer) toplum her bireye aynı girişim hakkını, eğitim fırsatını, yatırım yapma imkanını sağlar ise, mülkiyet kutsal bir haktır.
22	Mülkiyet bireye değil topluma ait olmalıdır.	(Eğer) bütün bireyler girişim imkanına sahip değiller ise mülkiyet bireye değil topluma ait olmalıdır.
23	Sağlıklı yaşamak yerine keyifli yaşamak önemlidir.	(Eğer) bireyler yaşamdan birşey beklemiyorlar, gelecek onlar için birşey ifade etmiyor, kendilerine ve ailelerine karşı sorumluluk hissetmiyorlar ise, sağlıklı yaşamak yerine keyifli yaşamak önemlidir.
24	Sermaye benim olabilir, ama şirketimde dilediğimi yapma hakkım yok(tur)..	(Eğer) şirket sadece sermayeden oluşmuyor, faaliyetleriyle çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, kamu için hem fırsat hem de maliyet oluşturuyor ise, sermaye benim olabilir, ama şirketimde dilediğimi yapma hakkım yok(tur).

No	(……dir) ile biten yargı örnekleri	Yargı'nın başına (eğer ….. ise) koşulu eklenirse	
25	Değerlere ve inançlara ilişkin yargılarda doğruluk / yanlışlıktan söz edilemez, çünkü değerler ve inançlar göreli(dir)	(Eğer) birlikte yaşamak gerekli / zorunlu ise, göreli değer, inanç ve yargılara rağmen, herkes için ortak iyi ve doğruyu temsil eden değerlerde uzlaşılmalı ve bu uzlaşmaya uygun davranılmalıdır.	
26	Saygı herkese gösterilmeli(dir).	(Eğer) saygı, insanları daha özgür düşünmeye itecek ve kendilerini daha iyi ifade edebilecek ortam sağlayacak (ise), saygı medeni bir toplumun temel taşı(dır)	
27	Saygı herkese gösterilmeli(dir).	Eğer kişiye gösterilecek saygı, onun eğri davranışlarının daha da artmasına yol açıyor ise, bu durumdaki kişilere saygı gösterilmemeli, onun dışındaki herkese saygı gösterilmeli(**dir**).	
28	İnsan öğrenen bir varlık(tır)	(Eğer) insan her sorunun en temelinde bir öğrenme yetmezliği olduğunu düşünür ve problem çözme konusuna sistematik (metodlu ve süreç dahilinde) yaklaşır ise insan öğrenen bir varlıktır.	
29	İnsan öğrenmeyen bir varlık(tır).	(Eğer) insan daha iyisinin mümkün olduğuna inanmaz, aramaz, bunun için sorumluluk alıp, problem çözme yaklaşımlarını bilerek ya da aklının bir alışkanlığı olarak kullanmaz ise insan öğrenmeyen bir varlıktır.	
30	Bilgi ve gelişme sınırsız(dır).	(Eğer) herkes her gün yaptığı işlerde bir yetmezlik fark eder ve bir şeyi biraz olsun daha iyi yapmayı ister ise bilgi ve gelişme sınırsızdır.	
31	Bilgi ve gelişme sınırlı(dır).	(Eğer) herkes sürekli iyileşmeyi dışarıdakilerden bekler ve kendi kusurlarını görmezden gelir ise bilgi ve gelişme sınırlıdır.	
32	Çocuklarımıza önce kuvvetl ilkeğitim sonra yine kuvvetli ortaöğretim olanakları sağlanmalı(dır).	(Eğer) çocuklarımızın yüksek öğrenimlerinde başarılı birer öğrenci olmaları isteniyor (ise), onlara önce kuvvetli ilkeğitim sonra yine kuvvetli ortaöğretim olanakları sağlanmalı(dır).	
33	Çocuklar yaşken, yani ilkeğitim çağında eği-ti-lmeli(dir)	(Eğer) "ağaç yaşken eğilir" atasözü çocukların karakterinin oluşması için verilecek eğitim için de esas alınır (ise), çocuklar da yaşken, yani ilkeğitim çağında eği-ti-lmeli(dir)	
34	Önce diğer konuşanları dinlememiz gerekmekte(dir)	(Eğer) toplumda sözlerimizin dinlenmesini istiyor (isek), önce diğer konuşanları dinlememiz gerekmekte(dir)	
35	İşe eleman alırken liyakat kriteri esas alınmalı(dır)	(Eğer) çalışan elemanlardan başarı ve yüksek performans bekleniyor (ise), işe eleman alınırken liyakat kriteri esas alınmalı(dır)	
36	Önce başkalarının hakları ve düşüncelerine saygı gösterilmeli(dir)	(Eğer) toplum içinde huzurlu bir yaşam isteniyor (ise), önce başkalarının hakları ve düşüncelerine saygı gösterilmeli(dir)	
37	Kurşun kalemle yazılmış bir yazıyı okumak için, mürekkeple yazılı bir yazıya göre 1000 kat daha fazla ışık kullanmanız gerekli(dir)	(Eğer) birincil amaç gözünüzü korumak (değil ise), (Eğer) birincil amaç gözünüzü korumak (ise),	Yumuşak bir kurşun kalem kullanarak daha az ışıkta da çalışabilmek mümkün (dür). Kurşun kalemle yazılmış bir yazıyı okumak için, mürekkeple yazılı bir yazıya göre 1000 kat daha fazla ışık kullanmanız gerekli(dir).

Yukarıdaki cevaplar çeşitli alanlara ilişkin yargıları içerse de önemli bir farklılık açısından iki gruba ayrılmaktadırlar:

Grup 1 – "Beklendik koşullu" yargılar

Gündelik yaşam içinde kullanılan yargıların çoğunun ön koşulları "beklendik" denilebilecek koşullardır ve bu yüzden de ayrıca belirtilmezler. Bunlara "beklendik koşullu" yargılar denilebilir.

> **Örnek: No 37**- "*İşe eleman alırken liyakat kriteri esas alınmalı(dır)"* yargısı için öngörülmüş koşul "*çalışan elemanlardan başarı ve yüksek performans bekleniyor ise*" şeklindedir. Burada koşul, beklendik şekilde yargıyı desteklemektedir. Liyakatli eleman istihdamının zaten gerekçesi de başarı ve yüksek performanstır ve aslında bu bir malumun ilamıdır.

Grup 2 – "Farklılaştırılmış koşullu" yargılar *(yukardaki tabloda sarı ile boyalıdır)*

Gündelik yaşam içinde kullanılan yargıların beklendik koşullarının tanımladığı alanın dışında kalan yargılara bu isim verilebilir. Örneğin suyun 100 derecede kaynaması olgusunun ön koşulu olan "normal şartlar" dışındaki alanda, 100 dereceden küçük sıcaklıklarda –mesela basınç düşükse- yine kaynama olabilir. Bu fizik olayı gerçek olsa da çoğu kişi için pek "beklendik" değildir. Yukardaki tabloda sarı boyalı sorgulamalar böyledir.

> **Örnek: No 39 –** "*Kurşun kalemle yazılmış bir yazıyı okumak için, mürekkeple yazılı bir yazıya göre 1000 kat daha fazla ışık kullanmanız gerekli(dir)*" yargısı için beklendik koşul, "*eğer birincil amaç gözünüzü korumak ise*"dir ve bu da malumun ilamıdır.
>
> Fakat birincil amaç göz korumak yerine örneğin "*mutlaka kurşun kalem kullanarak yapılabilecek bir iş yapmak*" ise, bu durumda yumuşak bir kurşun kalem kullanarak daha az ışıkta da çalışmak mümkün olur. Bu çözüm, "*koşul farklılaştırma*" yoluyla bulunabilmiştir.
>
> Bu durumda varılan sonuç bir inovasyon için ipucudur.
>
> **Örnek: No 6** – "*Hukuk, herkese lazım(dır)*" yargısı, neredeyse koşulsuz sayılabilecek bir yargıdır. Olsa olsa "*eğer kişi bir hukuk devletinde yaşıyor ise*" gibi gayet beklendik bir koşul ileri sürülebilir.
>
> Böyle değil de *"(eğer) hukuk, tüm varlıklar arasındaki ilişkileri düzenleme sistematiği (ise)"* (*yani "herkes" içine hayvan, bitki, taş-toprak, hava, su vd de dahilse*) şeklinde bir farklılaştırma yapılırsa, bir anda başka bir Dünya ortaya çıkar. İnsanların dışında her ne varsa, hukuk sisteminin sağlayacağı adaletten payını alabileceği yeni bir Dünya.
>
> Bu koşul olağan bir koşul değildir ve bu durumda da varılan sonuç devrim niteliğinde bir yenileşim fikridir.

Cevaplar incelendiğinde görülecek olan, bu ikinci grup yargıların farklılaştırılmış koşullarının beklendik olmayan yeni bakış açılarını (inovasyonlar) ortaya çıkardığıdır.

4. Korunması talep edilen iddia ve algoritma

4.1. İddia

Tescil edilerek koruma altına alınması istenilen iddia, herhangi bir yargının "*zaten bilindiği kabulüyle*" ifade edilmeden geçilen koşulunun tanımladığı alanın *(eğer ise alanı)* dışında kalan alandaki *(eğer değilse alanı)* yargıların, söz konusu koşulun farklılaştırılması yoluyla aranıp ortaya çıkarılmasının ve inovasyon amacıyla kullanımının mümkün olduğudur.

4.2. Algoritma

Herhangi bir yargıdan bir yenileşim fikri üretmek amacıyla izlenmesi gereken yöntem şöyledir:

(1) Bir eylem veya tutum seçilir.
Örnek eylem / tutum: *Su kaynatmak / kişinin ayakları üzerinde durabilmesi*

(2) Bu eylem / tutum ile ilgili bir yargı seçilir
Örnek: Suyun kaynama sıcaklığı 100°C'dir.

(3) Yargı eksiksiz ve mümkün olan en kısa şekilde ifade edilir.

(4) Yargı'nın ön koşulu veya koşulları aranır ve (3)'deki formda ifade edilir.
Örnek: Basınç normal şartlarda[5] ise

(5) Her ön koşul sırayla ele alınır.

(6) Sıradaki ön koşul ve yargı şu formatta yazılır: Eğer (*ön koşul*) ise, (*yargı*)dır.
Örnek: Eğer (*basınç 1 Atmosfer düzeyinde*) ise, (*suyun kaynama sıcaklığı 100°C*)dir.

(7) Bu formatta yazılan ifadedeki koşul farklılaştırılarak var olandan farklı bir yöne (mesela tersine) çevrilir.
Örnek: (*basınç 1 Atmosfer düzeyinde değil*)

(8) Farklılaştırılmış koşul belirginleştirilir.
Örnek: (*basınç 0.9 Atmosfer düzeyinde*)
veya
Örnek: (*basınç 1.5 Atmosfer düzeyinde*)

(9) Yargı cümlesi içinde hükmü ifade eden bölüm yerine ise …… koyulur
Örnek: (*suyun kaynama sıcaklığı ……*)

(10) Gerekli araştırma yapılarak ..... bırakılan yerde ne olması gerektiği saptanır.
Örnek: (*suyun kaynama sıcaklığı 90°C*)

(11) (8) ve (10) birleştirilerek koşullu yargı cümlesi tekrar yazılır.
Örnek: Eğer (*basınç 0.9 Atmosfer düzeyinde*) ise, (*suyun kaynama sıcaklığı 90°C*)dir

(12) Koşul ve hüküm değiştirilerek farklı örnekler üretilerek, bunlardan hangilerinin bir yenileşime temel oluşturacağı aranır.
Örnek 1: Eğer (*basınç 1.5 Atmosfer düzeyinde*) ise, (*suyun kaynama sıcaklığı 150°C*)dir
Örnek 2: Eğer (*basınç 2.0 Atmosfer düzeyinde*) ise, (*suyun kaynama sıcaklığı 200°C*)dir
Örnek 3: Eğer (*basınç 5.0 Atmosfer düzeyinde*) ise, (*suyun kaynama sıcaklığı 500°C*)dir

(13) Yeni koşullara göre ortaya çıkan yargılar, suyun beklendik kaynama sıcaklığı olan 100°C'ye göre beklendik olmayıp şu yenileşim ipuçlarını vermektedir:
- *Örnek 1, düdüklü tencere yenileşim fikrini vermektedir*.
- *Örnek 2, distilasyon (damıtma) prosesi için gereken yenileşim fikrini vermektedir*.

[5] Bkz. https://goo.gl/aKseuA

- *Örnek 3, ancak çok yüksek sıcaklıklarda ölebilen bakteri ve virüslerin dezenfeksiyonu için yenileşim fikrini vermektedir*.

(14) Sırada yeni ön koşul var mı?

a. Evet ise (5)'e git.

b. Hayır ise (15)'e git

(15) Yeni eylem veya tutum var mı?

a. Evet ise (1)'e git

b. Hayır ise SON.